

НОРМАТИВНА УРЕДБА

чл. 168 и чл. 169 от ДОПК

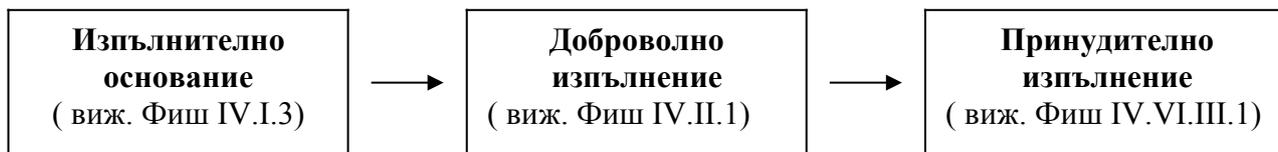
I. НАЧИН НА ПОГАСЯВАНЕ

В чл. 168 ДОПК се говори за начините на погасяване на публичните вземания, като разликата е, че при някои от способите, като при погасяването по давност (финансова амнистия) и при опрощаването, не постъпват средства в бюджета.

Доброволното изпълнение на публичното вземане е начин за неговото погасяване.

II. ФАЗИ ПРИ СЪБИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ ВЗЕМАНИЯ.

Внимание! Във фазата на доброволното изпълнение публичните вземания се погасяват в последователност главница, лихва, разноси, а след започване на принудителното изпълнение последователността на погасяване е разноси, главница, лихви (виж т.Ш.4).

III. ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТ НА ПОГАСЯВАНИЯТА

1. След като публичното вземане е определено по основание и размер, се пристъпва към неговото погасяване. Публичното вземане се погасява в следната последователност:

- главница;
- лихви;
- разноси.

2. Публичните вземания се дължат изцяло и в срок, но е възможно да се приложат институтите на отсрочването или разсрочването. Отсрочването е правен институт, при който плащането се извършва изцяло, до определен краен срок, т.е. по отношение на изпълнението на задължението се допуска отлагане за един по-късен момент. При разсрочването се допуска изпълнение на части, съгласно одобрен погасителен план. Разсрочените и отсрочените публични вземания се погасяват в последователност:

- главница;
- лихви;
- разноси.

3. При наличие на няколко публични вземания, които длъжникът не е в състояние да погаси едновременно до започване на принудителното им събиране, той може да заяви кое от тях погасява пред съответния компетентен орган. Ако не е заявил това, те се погасяват съразмерно. Това е общото правило за всички публични вземания.

За задълженията, установявани от общините, е въведено специално правило с ал. 3а на чл. 169 (Нова - ДВ, бр. 94 от 2015 г., в сила от 01.01.2016 г.), съгласно което до заявяването им за принудително събиране задълженията за съответния вид, установявани от общините, се погасяват по реда на възникването им, а когато се отнасят за една и съща година, лицето има право да заяви кое от тях погасява.

За вземанията, установявани от НАП е въведено също изключение от общия принцип, регламентирано в разпоредбата на чл. 169, ал. 4 от ДОПК (в редакцията на текста обн. ДВ, бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г.), според която, за публичните задължения, установявани от Националната агенция за приходите, до започване на принудителното им събиране, длъжникът заявява по ред и начин, определени със заповед на министъра на финансите, вида на задълженията, които иска да погаси:

1. задължения за данъци и други задължения за централния бюджет;
2. задължения за здравноосигурителни вноски за бюджета на Националната здравноосигурителна каса;
3. задължения за задължителни осигурителни вноски за социалноосигурителните фондове, администрирани от Националния осигурителен институт;
4. задължения за вноски за допълнително задължително пенсионно осигуряване.

Заповедта на Министъра на финансите по чл.169, ал. 4 от ДОПК се публикува на интернет страниците на Министерството на финансите и Националната агенция за приходите.

Съгласно алинея 5 на чл.169 от ДОПК (*нова – ДВ, бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г.*) в случаите по чл.169, ал. 4 от ДОПК с постъпилата сума се погасява задължението от съответния вид, срокът за внасяне на което изтича най-рано към датата на плащането, освен ако в закон не е предвидено друго. Ако срокът за внасяне на две или повече публични задължения от един и същ вид изтича на една и съща дата, те се погасяват съразмерно.

Важно! При прилагането на чл.169, ал. 5 от ДОПК към погасяване на лихви се пристъпва след погасяване на всички главници на задълженията.

Важно! Всяко наредено плащане, срещу което има задължение, се обвързва автоматично без да се изчаква изтичането на крайния срок за плащане.

В реда за погасяване не се включват вземанията по невлезли в сила актове, освен ако до образуване на изпълнителното дело лицето подаде заявление до компетентната териториална дирекция, че погасява задължението си по този акт или погасяването става чрез прихващане – чл. 169, ал. 7 от ДОПК (*нова - ДВ, бр. 94 от 2012 г., в сила от 01.01.2013 г., предишна ал. 5, бр. 98 от 2013 г., в сила от 01.12.2013 г., предишна ал. 6, изм., бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г.*). Ако лицето подаде заявление до компетентната териториална дирекция, че погасява задължението си по този акт, задължението му по акта се подрежда в общия ред за погасяване, съобразно срока му за плащане и не се ползва с приоритет пред другите от същия вид задължения по чл.169, ал. 4 от ДОПК. Следва да се отбележи, че за срока за плащане на вземането, установено с този акт ще се счита не срокът за изпълнение на самия акт по чл. 127, ал. 1 от ДОПК, а съответният законов срок за плащане спрямо датата на възникване на задължението.

Пример: вземания за ДДС за периоди март, април, май 2009 г., установени с ревизионен акт, издаден на 12.05.2010 г. и връчен на 25.05.2010 г. Срокът за плащане на вземанията по този акт ще са съответно 14.04.2009 г., 14.05.2009 г. и 14.06.2009 г. Именно с тези дати вземанията ще се подредят в реда на погасяване по чл. 169, ал. 4 от ДОПК.

Изключение е предвидено в разпоредбата на чл. 41, ал. 9 от Закона за здравното осигуряване, според което лицата могат да подадат заявление, че погасяват задълженията си за здравно осигуряване. В този случай, тези вземания, посочени в заявлението, не се погасяват по общия ред на чл. 169, ал. 4 от ДОПК, а се погасяват преди всички останали задължения, установени от НАП, независимо от срока за плащането им.

Важно! Съгласно § 4, ал. 1 от ПЗР на ЗИД на ДОПК (*обн. ДВ, бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г.*) с постъпилите суми, с които не са погасени публични задължения до влизането в сила на този закон, се погасяват установените задължения по реда Глава четиринадесета към датата на влизане в сила на този закон като се прилагат чл. 169, ал. 5, 6 и 7 от ДОПК, освен в случаите на подадено искане по чл. 129, ал. 1 от ДОПК.

Според § 4, ал. 2 от ПЗР на ЗИД на ДОПК (*обн. ДВ, бр. 18 от 2014 г., в сила от 04.03.2014 г.*) в случаите на постъпили суми, за които не е приложена ал. 1, в срок до три месеца от влизане в сила на този закон, длъжникът може да посочи по ред и начин, определени със заповед на изпълнителния директор на НАП вида на публичните задължения, които да

погасявани. Ако длъжникът не заяви това, след изтичане на срока се прилага § 4, ал. 1 от ПЗР на ЗИД на ДОПК. Заповедта на изпълнителния директор на НАП се публикува на интернет страницата на Националната агенция за приходите.

Бележка: Съгласно § 6а от Преходни и заключителни разпоредби на ДОПК (Нов - ДВ, бр. 105 от 2014 г., в сила от 01.01.2015 г.) за неплатените публични задължения, срокът за плащане на които е изтекъл преди 1 януари 2008 г., чл. 169, ал. 4, 5 и 6 се прилагат след писмено заявление от страна на длъжника.

4. След образуване на изпълнителното дело публичните вземания се погасяват в следната последователност:

- разноси;
- главница;
- лихви.

Освен това при образувано изпълнително дело са неприложими правото, с което длъжникът е разполагал до образуване на изпълнителното дело, а именно:

не може да заяви кое публично вземане желае да погаси, при наличие на няколко такива, които той не е в състояние да погаси, едновременно.

